

Návrat strateného syna

Nemať rodinné zázemie, nepoznať svojich predkov, vyrastať v klamstve a nevedomosti. Takto vyzerá prax mnohých austrálskych rodín ešte aj desiatky rokov po fenoméne zvanom „ukradnutá generácia“. Pôvodná myšlienka odlúčiť aborigénske deti od rodičov síce vznikla pred vyše sto rokmi, no následky tejto politiky pretrvali až dodnes. Ich dôkazom sú stovky detí, ktorí sa až po rokoch, a zväčša úplnou náhodou, dozvedajú pravdu o svojich koreňoch. Sú to príbehy, ktoré sa nie vždy končia úspešne. Niektoré však majú priam filmovú zápletku. Nech sa páči, tu je jeden taký...

Ešte pred niekoľkými rokmi si Jeremy Donovan myslel, že je čistokrvný beloch. Nasvedčovala tomu farba pokožky, črty tváre i spôsob jeho života, ktorý sa z ničoho nič začal obracať naruby. Čo sa stalo? „Vyrastal som v Sydney so svojou mamou. Do 16 rokov som nepoznal otcovu rodinu a nevedel o nich vôbec nič. Až potom sa tu zrazu zjavil môj dedko, čo zmenilo od základov môj život. Starý otec patril k pôvodným obyvateľom, pochádzal zo severných častí Queenslandu. Povieť vám, bolo to prekvapenie. Dovtedy som nemal potuchy, že polovica mojej rodiny má aborigénske korene. Nevedel som nič o ich minulosti, ani kultúre“, vysvetľuje. Možno by sa to Jeremy ani nikdy nedozvedel, nebyť kľukatých ciest osudu. Jeho mama na všetko nestačila a výchova dospelujúceho chlapca sa jej vymkla z rúk. Úlohu otca prebrala ulica, ktorá ho priviedla za niekoľkonásobné porušenie zákona až pred súd. „Vyhostili ma zo Sydney na tri mesiace, takže inú šancu ako ísť so starým otcom som ani nemal. Spomínam si na prvý deň, keď ma dedko zobral medzi svojich. Zrazu sa začal smiať a hovorí mi: Kamoš, tu sa nemôžeš dostať do žiadnych problémov, lebo najbližšia benzínová pumpa je 120 kilometrov ďaleko. Neboli tam autá, obchody, domy, žiadny televízor, telefón, rádio. Nemohol som robiť nič, na čo som bol dovtedy zvyknutý. Začal som si však konečne vážiť život a bez materiálnych hodnôt čoskoro nasávať bohatú kultúru tejto krajiny“.

Povinné tri mesiace sa natiahli až na dobrovoľných jedenásť. História a dedičstvo predkov sa stalo natoľko súčasťou Jeremyho života, že sa s dedkom nevedel rozlúčiť. Bol totiž jeho učiteľom i otcom zároveň, ukázal mu ako správne žiť a neschádzať na šikmé chodníčky. Po návrate do Sydney mal pocit, že tam nepatrí. Jediné, po čom túžil, bolo získať čo najviac informácií o aborigénskej kultúre, ktorá sa postupne vytráca. Vinu na tom nesú aj mladí ľudia. Niektorí o svojich koreňoch nevedia, iní sa k nim naschvál nepriznávajú. Podľa pôvodných obyvateľov nie je dôležité ako vyzeráte, ani koľko aborigénskej krvi vám prúdi v žilách, jednoducho je to vo vás. S tým súvisí povinnosť ochraňovať tradície, zvyky a kultúru. V opačnom prípade by sa o niekoľko desaťročí mohla stať len súčasťou knižníc. Tomu chce Jeremy za každú cenu zabrániť a každý deň sa snaží svoje zážitky odovzdávať verejnosti.

„Pôvodne som začínal ako tanečník, pohybmi tela sa snažil rozprávať tradičné príbehy. Neskôr ma začali učiť hrať na didgeridoo, ktorého hudba sprevádza tanečníkov“, pokračuje v rozprávaní. Didgeridoo sa zároveň stalo Jeremyho obživou. S miestnou skupinou už vydal niekoľko albumov a zároveň tvorí aj podstatu jeho prednášok o tradíciách pôvodných obyvateľov. Nečudo, že podľa neho to nie je len obyčajný hudobný nástroj. „Je to drevená kniha, rozprávajúca stáročia staré príbehy. Využíva rytmus, ktorý pramení z nášho jazyka. Tradičné slová, ako napríklad didiwa, sú základom rytmu a napodobňovanie zvierat zasa dodáva hudbe potrebné vokály“.

V skutočnosti slovo didgeridoo prišlo do Austrálie z Írska. Je spojením dvoch významov. Didjeri znamená niekoho, kto hrá na trúbku, a doof je označenie pre čiernu farbu. Keď si to dáte dokopy, vyjde vám čierny hráč na trúbku. Originálny názov, yigi yigi, však pochádza zo severného Queenslandu. Jednotlivé kmene ho volajú po svojom, ale všetky

označenia pre tento nástroj pochádzajú zo starých čias a spájajú sa s duchmi, ktorí stáli pri jeho stvorení.

Osudov, podobných tomu Jeremyho, je v Austrálii mnoho. Oveľa viac je však tých, ktorí sa o svojich predkoch nikdy nedozvedia. Aj takto vyzerá v praxi dedičstvo ukradnutej generácie. Žiaľ, náhod s takýmto úspešným koncom je stále menej a menej. „Nikdy nezabudnem na to, čo som sa naučil, pretože naše tradície odovzdávam návštevníkom týchto vystúpení. Je to zaujímavé pre nich a zároveň užitočné i pre mňa, lebo spájam dokopy dva úplne odlišné svety“. Mladý umelec verí, že prostredníctvom hudby sa mu podarí spojiť aj životy pôvodných obyvateľov kontinentu s tými novodobými. Ja len dodám: bodaj by bol úspešný!